

Joop van Erp

Johannes (Joop) Carel van Erp is geboren op 20 februari 1924 in Utrecht. Hij was de zoon van Johannus Cornelis van Erp en Hermina Helena van der Vegt. Hij had een jongere broer, Cornelis (Kees) Theodorus (25 april 1925). Ze kwamen uit een katholiek gezin.

Ze verhuisden in 1929 naar Nederlands Indië waar zijn vader onderwijzer werd in Djember. Hij werd regelmatig overgeplaatst en in 1939 werd hij hoofd van een school in Bandung. Ze woonden in 1941 op de Van Neckstraat 4 in Bandung.

Aan de parochie van de Heilige Petruskerk in Bandung waren twee padvindergroepen verbonden; Groep 8, St. Tarcisius Blauw en groep 25 St. Paulus Geel Zwart. De scouts spraken altijd over “geel-zwart” en “blauw”. Beide groepen hadden pastoor Jan Berkhout (OSC) als aalmoezenier. Joop en Kees van Erp, Wim en Jan Terluin, Ben van Vianen, Loeki Looyen en Wim Kagie waren lid de St. Paulusgroep, waar de vader van Wim Kagie in 1940 groepsvoorzitter en hopman was. Twee zussen van Wim en Jan Terluin, Marie Louise en Helena, waren welpenleidster bij de groep.

Hopman Kagie was apothekersassistent en onderluitenant bij de geelzwart groep van het KNIL. Net als in Nederland, konden scouts in Nederlands-Indië, door middel van het nieuwe insigne ‘Nationale Diensten’, zich voorbereiden op ondersteuningstaken als er oorlog mocht uitbreiden. Hopman Kagie bereidde zijn verkennersgroep voor op militaire taken.

Joop van Erp zegt hierover: “onze hopman was natuurlijk in het bezit van een pistool en we werden ook al heel gauw vertrouwd gemaakt met het hanteren van wapens. Daarnaast werden we ook militair getraind tijdens de gymnastieklessen op school”. Ze waren in die tijd ingeschakeld bij de Luchtbescherming. In december 1941 meldt Joop van Erp zich samen met Ben van Vianen en Wim Kagie vrijwillig voor militaire dienst en worden ze ingezet als motorordonnans.

Als Bandoeng valt wordt hen door de Japanners gevraagd hun werkzaamheden voort te zetten als Nippon werkers. Dit was de benaming voor de mensen, veelal ambtenaren en werknemers van grote bedrijven, die hun vooroorlogse werkzaamheden voortzetten onder Japanse bezetting. Zij werden destijds ook wel badinerend Ballenjongens genoemd, omdat zij een band om de arm moesten dragen met een rode bal erop.

Ze hebben toen nog een maand in deze setting werkzaamheden verricht. Zo moesten ze o.a. identiteitsplaatjes van gesneuvelde militairen verzamelen. Daarna dreigde toch gevangenneming.

Hun commandant Bakhuis had hen hiervoor gewaarschuwd en geadviseerd hun uniformen weg te hangen. Joop van Erp, die op het hoofdbureau werkte, kon hieraan tijds gevolg geven, Ben van Vianen en Wim Terluin lukte dit niet en die kwamen in krijgsgevangenschap. Joop meldde zich bij het verzet. Hij zegt hierover: *“de groep die aan krijgsgevangenschap wist te ontsnappen werd meteen gebiologeerd, door het idee van die oorlog duurt nog maar 3 á 4 maanden, dus laten we ons in een organisatie begeven om zoveel mogelijk weerstand te bieden.”*

Kapitein Reinder Gebbinus (Bies) de Lange was aan het begin van de Tweede Wereldoorlog betrokken bij de organisatie van de treintransporten van het Indische leger en moest na de capitulatie als Nippon-werker zijn werk op het hoofdbureau van de Staatsspoorwegen te Bandung hervatten. Hij begon al spoedig illegale acties te organiseren; zo regelde hij een steunactie ten behoeve van de gezinnen van KNIL-militairen, leverde steun aan geallieerde militairen die zich in de bergen bij Bandung hadden teruggetrokken en stimuleerde jeugdige Nederlanders en Indische Nederlanders om zich als militairen te oefenen om bijstand te kunnen bieden aan de geallieerde strijdkrachten. Zo gaf hij leiding aan één van de belangrijkste verzetsgroepen in Bandung; het Java-Legioen. Groepen van Molukse ex-militairen sloten zich bij hem aan. Scouts en scholieren werden ingezet voor verbindingdiensten.

Onder hen waren onder andere scouts van de katholieke St. Tarcisiusgroep (Gerard Schouten, Herfi Bouman en Dick van Logchem) en St. Petrusgroep (Joop en Kees van Erp, Jan Terluin, Ben van Vianen en Wim Kagie) en van de neutrale St. Jorisgroep (Piet en Sjaak van den Brink, Han Mets). Andere scouts waren Henk de Lange, Henk Greeven en Max Schilling. De groep scouts stond onder leiding van hopman 'luitenant' Van der Vorst.

Gerard Schouten beschrijft later hoe hij zich bij deze groep aansloot; *In 1942 kreeg ik als oudste verkenners een verzoek om zich bij de voor hem onbekende vaandrig Van der Vorst te melden. Deze woonde bij de Familie van den Brink. De KNIL had de strijd niet vol kunnen houden. De vaandrig vroeg of ik wilde meehelpen om de guerrillastrijders die in het zuiden van de Preanger door vochten, te bevoorraden. Wapens, munitie, medicijnen, benzine en conserven waren welkom. Met hulp van andere Scoutingvrienden kon ik direct aan de slag.*

De vijftienjarige Nederlands-Indische Herfi Bouman beschrijft: *'We moesten guerrilla's die hoog in de bergen zaten van allerlei etenswaren, wapens en munitie voorzien. Ook moest ik mensen met duistere praktijken bespioneren en 's nachts op de uitkijk staan. Dan droeg ik in een KNIL-rugzakje een deken tegen de kou.'*

De scouts werden bijeengebracht op een plantage in de bergen van de Preanger vlakbij Bandung. Ze werden daar geoefend door Indisch-Nederlandse, Ambonense, Menadonese en Timorese ex-KNIL-militairen. Er werden schietoefeningen gehouden die in de wijde omtrek te horen waren. Op 27 augustus deed de Kempeitai (Japanse militaire politie) een inval in de woning van Van der Vorst in Tjoeamboeloeit, ten noorden van Bandung. Van der Vorst werd gearresteerd en met hem ongeveer honderdzestig jongeren, van wie een deel na hun vlucht

gegrepen werd. Max Schilling wist te vluchten in de richting van het Dago-theehuisje. Hij werd uiteindelijk gepakt en op 28 augustus geëxecuteerd.

De opgepakte jongeren werden, na enige tijd in de Soekamiskin-gevangenis opgesloten te zijn geweest, naar burgerinternerskampen, onder andere in Tjimahi, overgebracht. Joop en Kees waren hierbij. Joop werd met zijn broer Kees na de gevangenis overgebracht naar Pasar Andir in Bandung, Palace Hotel in West Java, uiteindelijk werden ze geïnterneerd in kamp Baros 5 en daarna 4e en 9e bataljon in Tjimahi. Dit kamp lag in het noordelijk stadsdeel van Tjimahi en bestond uit de kazernes van het 4e en 9e Bataljon. Het was eerst een krijgsgevangenkamp, pas eind januari 1944 werd het burgermannenkamp. Veel Scoutingvrienden in de verzetsorganisatie overleefden de oorlog niet. Ook van der Vorst is door de Japanners geëxecuteerd.

Tijdens de mobilisatie was zijn vader soldaat infanterie bij het KNIL. Hij werd krijgsgevangen genomen en geïnterneerd. Hij werd onder andere tewerkgesteld aan de Sumatraspoorlijn en overleed op 15 juni 1945 in Pakan Baroe aan uitputting. Hij werd begraven op het Nederlands Ereveld Leuwigajah in Bandung.

Zijn moeder werd geïnterneerd in het Tjihapit kamp in Batavia en daarna in kamp Tjideng bij Batavia.

Joop keerde met zijn broer Kees en moeder na de oorlog terug naar Holland. Ze kwamen in januari 1946 terug met de Johan Oldenbarnevelt. Hij trouwde in 1950 met Johanna Maria (Annie) van Leerdam, die hij op de H.B.S. in Bandung had leren kennen. Ze kregen vijf kinderen en gingen wonen in Leidschendam.

Annie (Ans) van Leerdam werd in de oorlog met haar zussen geïnterneerd in kamp Kareës, Tjihapit en Kampong Makassar. Haar twee oudere zussen Willie en Riek waren lid van de padvindsters-pioniersgroep De Stormvogels. Annie (Ans) overleed in 1973. Joop overleed op 28 juli 1998 te Leidschendam.

Joop heeft ervoor gezorgd dat er in de Verzetsheldenwijk in Leidschendam een straat, de Reinder de Langestraat, naar Kapitein de Lange is vernoemd. De dochter van de Lange heeft het straatnaambordje onthuld en Henk Greeven en Joop van Erp waren bij deze onthulling ook aanwezig.

In de verzetswijk in Almere dragen de straten de namen van Nederlandse verzetsstrijders in Nederland én Nederlands-Indië. Hier is ook de Java Legioenstraat te vinden, genoemd naar de verzetsgroep van jeugdige Nederlandse en Indisch-Nederlandse padvindsters uit de Tweede Wereldoorlog.

Meer informatie

[Japanse interneringskaarten | Nationaal Archief](#)
[Johannes Cornelis van Erp | Oorlogsgravenstichting](#)
[Tjideng namenlijst \(japanseburgerkampen.nl\)](#)
[Tjideng \(japanseburgerkampen.nl\)](#)
[Tjimahi namenlijst \(japanseburgerkampen.nl\)](#)
[Tjimahi \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

[Reinder Gebbinus de Lange | Oorlogsgravenstichting](#)

[Lange, Reinder Gebbinus de - Oost-Indische Buurten - indischebuurten.nl](#)

[Pelita Nieuws nr.5 oktober 2020.pdf](#)

[Oost-Indië: Stamkaarten Ambtenaren | Nationaal Archief](#)

Tanda kehormatan KNIL, eerbewijs aan het KNIL: verzet, guerrilla- en bevrijdingsstrijd geleverd door het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger, 8 maart 1942 – 15 augustus 1945

Katholiek Leidersblad voor het district Bandoeng, 3^e jaargang 1940-1941`

Informatie van dochter Joop van Erp uit boek 2023 over Indische familieband “Selamat

Sepanjang Jalan Kenangan” Afscheid langs de weg van herinneringen i.s.m. Kees van Erp

Stichting mondelinge geschiedenis Indonesië Interview Joop van Erp op 3 en 17 maart 1997 door KITLV te Leidschendam.

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.